

דעות אחרונות

בשולי
ידיעות אחרונות

השוק היהודי בחברון השוק הערבי ביפו

אלימותם של היהודים תושבי חברון ובנייהנוער הפוחזים המסייעים להם, מעוררת כעס בציבור הרחב ומביכה את מתוני המת"ש בים ביו"ש. האחרונים חוששים כי ההתפרעויות יגדילו את שיעור הסבורים שיש להחליץ מן השטחים הכבושים, וכך ייקל על הממשלה להינתק מהם. אהוד אולמרט, באחת מהצהרותיו הראשונות, חישק את שפתיו והבטיח כי פורעי החוק לא יינקו. לאחר שעות אחדות הוכרז כי האיזור הוא שטח צבאי סגור. לרגע נדמה היה כי השלטונות מתעשתים, כי מצוקתם המתמשכת של ערביי חברון נוגעת ללב החברה הישראלית וכי גוברת ההכרה בכך שיש לוותר על ישיבתם של יהודים בתוככי עיר האבות. זה מצב רוח חולף. הסערה תחלוף והממשלה תעייר את השליטה בשוק היהודי בחברון לירי הקהילה היהודית. החיזוי נשען על נסיון העבר, המוכיח כי כמעט בכל מקרה גוברים הקנאים על הממשלה ועל מצבו המשפטי של הנכס הזה. הסבר: יהודי חברון אינם תובעים לעצמם זכויות שמדינת ישראל אינה מעניקה לרובות יהודים היושבים במקומות אחרים בשטחים הכבושים. אדרבא, הנימוקים המשפטיים לעומדים לזכותם מוצקים יותר מאשר הנימוקים למען זכותם של אנשי אריאל או מעלה אדומים לנחול את מקומות מושבם. האתר השנוי במחלוקת נקנה על-ידי יהודים בתחילת המאה ה-19, והיה בחזקתם של אנשי הקהילה הספרדית עד לטבח שעשו בהם שכניהם בשנת תרפ"ט (1929). כאשר התרוקנה העיר מיהודיה והשוק שמם, השכירה העירייה את חנויותיו לסוחרים ערבים. ב-1949 הפכה הגדה המערבית לחלק מן הממלכה ההאשמית, והרכוש עבר לאחריותו של האפוסטרופוס הירדני על נכסי נפקדים. בעקבות כיבוש השטחים ירש המינהל האזרחי את סמכויותיו ומאז נהגת ישראל ברכוש הפרטי הנטוש של היהודים ממש כפי שהיא נוהגת בקרקעות הציבוריות: כל נכס שאינו רשום על שם בעלים ערבים, מאליו מובן שהוא רכוש של ישראל, העושה בו כבתוך שלה. היא עוקרת הרים, מכסחת מטעים, סוללת כבישים ובונה ערים וכפרים למענם של יהודים.

הלכה למעשה, אין הבדל בין הנכסים שהשתייכו לממשלת ירדן לבין נכסים דוגמת קרקעות גוש עציון, עטרות ומבנים רבים בירושלים המזרחית, שהיו בבעלותם של יהודים לפני 1948. עד עצם היום הזה רשום השוק בחברון כמקנתה של הקהילה הספרדית, מפני שהירדנים לא עשו מה שעשתה ישראל בנכסי הנפקדים הערבים, ולא התירו לרשום את הרכוש הזה על שמם של מי שעשו בו שימוש בשלושת הדורות האחרונים. הקוץ הפוליטי באליה המשפטית הוא זה: הטענה שלפי מידת הצדק צריך רכוש היהודים שהותרנו בשטח שכבשה ירדן לחזור לידי בעלי הקודמים מקבילה לטענה שרכושם של הפליטים הערבים צריך לשוב לידיהם. זו עסקה נוראה. אחרי מלחמת השחרור השתלטנו על רכוש ערבי עצום, גדול לאין שיעור מהרכוש היהודי שהותרנו מאחורינו בשטחים שכבשה ירדן. רבעים שלמים בגדולות שבוערי ישראל ומאות כפרים ועיירות הם רכוש ערבי, שהופקע ועבר לידי המדינה ומידיה עבר לפרטים. הבעלים הקודמים יושבים לא רק במחנות הפליטים בארצות ערב השכנות, אלא גם בתוכנו. מוטב לנו להשריש את הקביעה ההיסטורית כי במלחמת הקוממיות התחילה ספירה חדשה, וממנה ואילך כל מה שנמצא מערבה לקו הירוק הוא רכושם של אזרחי ישראל, וכל מה שנמצא ממזרח לו הוא רכושם של פלשתינים. המסקנה היא שהשוק היהודי בחברון הוא פלשטיני, בדיוק כשם ששוק הפשפשים ביפו הוא ישראלי. הרוגי תרפ"ט, שנעדר מקבריהם בחברון, יעוררו את המתים הערבים, שטבחנו במלחמת השחרור, ואלה לא יספרו את הסיפור שאנחנו אוהבים לספר לעצמנו.

ירון לונדון

אריאל רונישטיין ס מוצאי עשרה בטבת

לתתם את שתי העגלות

קריאות ביניים היסטוריות. בעודו טרוד ביישוב ארץ ישראל ופולשתיין הפסיד הציבור הדתי את יכולת ההתקשרות עם כלל החברה הישראלית. רוב תושבי ישראל שמעו על קבר יוסף אבל לא הבחינו שעשרה בטבת חל בשבוע שעבר, ואין להם מושג על משמעות היום. אני חנו החילונים, מבוועתים מהחשש להשתלטות דתית, עצמנו עינינו מלראות שהכוחות לתיקון בחברה הישראלית מצויים במרחב הדתי יותר משי באוניברסיטה ברמת אביב. העסקת עובדים באמצעות קבלנים היא תוצר חמדנות והיעדר סולידריות. מזור לעובדי הקבלן יבוא רק עם איסור מוחלט על צורת העסקה זו. אבל הנושא אינו רק משפטי כלכלי ופותרונו דורש שינוי שבלב. כיהודי חילוני אני מאמין שעגלתנו לא ריקה אבל גם לא מלאה דיה כדי לתמוך בשינוי הערכי הנדרש. כשלוף המאבק בהתנתקות צריך לשכנע את הציבור הדתי ציוני שבכוחות עצמו לא יחולל תמורות שורשיות. צריך לרתום את שתי העגלות למטרת בניית חברה צודקת יותר. אלא שהרתימה המשותפת הזו דורשת שני ויי תורים: הדתיות הישראלית צריכה לשלול את רעיון השליטה בעם אחר ולהכיר בעומק הסלידה מהכיבוש. החילוניות הישראלית צריכה להצניע את הנהגות ולהוקיע את גילויי השנאה כלפי ערכי המסורת היהודיים. הלוואי. ■

שתכליתם הפעלת לחץ על הנהלה אטומה. במקרה הטוב, וגם זה בפיתוי של סרט, הבאנו כמה עשרות סטודנטים. והנה בליל חורף ירושלמי מתאספים יותר מאלפיים צעירים וצעירות, וקוראים לציבור הדתי ציוני לעשות מעשה ולהתחיל אותו בשיבות ובמוסדות שהציבור הזה מחובר אליהם. ראשית הערב במקבץ של עשרות שיעורים שניתנו בפנינת הבית על ידי רבנים, משכילים ופועלים חברתיים. הצטרפתי לשיעורו של הרב יואל בן-נון שנקרא „לכן, בגללכם...“ (רומז להמשך הפסוק: „ציון שדה תחרש“). באונוי 200 לומדים לא היסט הרב לתת פירוש עכשווי לנבואה הנוראה של הנביא מיכה: תפילותיהם של אלו שביקשו בתפילותם הזכה למנוע את ההתנתקות לא נענו, כי הם עצמם החרישו כאשר מדיניות נתניהו „פשטה את עורם ופיצחה את עצמותיהם“ של רבבות עניים. הדוברים בכנס, גברים ונשים, דתיים וחילוניים, רבנים, לרבות ראשי ישיבת „עטרת כוהנים“, בצד אנשי תרבות שמאלנים. מעשה נסים, ח"כ איי תם התייצב והודה שהנורמות הנהוגות בשטחים הלחלו לתוך החברה הישראלית. במילים אחרות: „הכיבוש משחית“. רבים מהנוכחים בילו את הקיץ בגוש קטיף, ולמרות זאת קריאה לציבור הדתי ציוני להסיר את קדושת הארץ מראש סולם העדיפויות לא מנעה מהדובר מהיאות כפיים. באירוע עי שמאל היתה אמירה מקבילה מתקבלת במטר

היכל שלמה מסמל את המסדר הדתי ציוני, זה שתמך במפעל ההתנחלויות והמאס עלינו את הדת. מראה תוככי המקום מתכנס עם הזמן לזה של שטיבל רוחש פעילות אך מונח. אוניברסיטת תל-אביב, בה אני עובד, מסמלת את הנאורות והליברליות הישראלית. הקמפוס אומר אסתטיקה והד שאים נוטפים הורמונים. אבל דווקא בהיכל שלמה, במוצאי עשרה בטבת, הזדמנה לי חוויה מעוררת השתאות של התנגשות בין דימויים ומציאויות. את ההתכנסות יזמה חבורה, עדיין עלומה, בשם „במעגלי צדק“. מדובר בקבוצת בנים ובנות של הציונות הדתית, מלאה מרץ וברוכת עיניים בורקות, המבקשת „לצרף לשיח הדתי את העיסוק בסוגיות חברתיות-כלכליות מן הזווית היהודית הלכתית“. הקבוצה מארגנת פעולות חינוכיות בבתי-ספר ובתנועות נוער, מפעילה בית מדרש חב"ד רתי ועורכת כנסים המוניים בסמוך לימי תענית. הכנס בעשרה בטבת היה מיועד „לשבור שתיקה ולחשוף את פניהם של האנשים השקופים, מאות אלפי עובדי הקבלן, מנקות, מאבטחים ופועלים, נעשקים ומנוצלים“.

ישראלים 2006 ||| תומריקו

ת"א, עיר באפור (4). אבי שמואל, 46, אלמן, אב לשלושה, עובד בחברת חשמל, מחוז דן, כבר 20 שנה, עובד על רשת עילית. בחורף, בנוסף על העבודה השוטפת, נאלץ להתמודד עם חוטים קרועים ועמודים שקרסו. התקלות הקשות מתרחשות בדרך כלל בזמנים של גשם כבד ורוחות, והתיקון אורך לעתים שעות ארוכות. אבי: „חשוב לי שתהיה יותר הבנה, סבלנות וסובלנות בין האנשים אצלנו בארץ“